

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/800/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

189/2013. (VI. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos¹ 2012. szeptember 27-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2013. június 12-én megtartott zárt ülésén hozott állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2012. szeptember 27-én elektronikus levelében fordult a Testülethez, melyben panaszának személyes előadása érdekében időpontot kért a Testület panaszirodájához. Üzenetéhez csatolta több hivatali szervnek és hivatalos személynek 2012. szeptember 26-án megküldött panaszát „feljelentés” címszóval. Ebben a levélben különböző, a B. város Kormányhivatalán (a továbbiakban Kormányhivatal) dolgozó személyeket gyanúsít meg peres ügyei során megvalósított bűncselekmények elkövetésével, valamint a Belügyminisztérium több alkalmazottját is feljelenti annak okán, hogy a Kormányhivatal elleni kizárási indítványait „megakadályozták”.

Elektronikus leveléhez mellékelve megküldött a Testület részére több iratot is.

a) A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban BRFK) kerületi Rendőrkapitánysága 2012. szeptember 25-ei dátummal állított ki egy igazolást a panaszos előállításáról. Az irat szerint a panaszos előállítására a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban Rtv.) 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján került sor, mely 2012.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

szeptember 25-én 15 óra 55 perctől 20 óra 07 percig tartott. A lap alján szerepel a tájékoztatás a rendőri intézkedéssel szembeni jogorvoslati lehetőségekről, így a Testülethez fordulás lehetőségéről is.

b) 2012. szeptember 25-ei dátumozással a BRFK Hivatalán jegyzőkönyvet vettek fel a panaszos feljelentéséről. A panaszos előadta, hogy 2012. szeptember 24-én egyik ingatlanára vonatkozó iratok kívánt megtekinteni a Kormányhivatalnál, melyet tőle megtagadtak arra hivatkozással, hogy előzetesen nem jelentette be iratbetekintési szándékát. A fentiek okán bejelentéssel élt a rendőrségre, valamint még aznap írásban jelezte, hogy másnap ismét eljön megtekinteni a kérdéses iratokat.

Másnap, 2012. szeptember 25-én körülbelül 15 óra 30 perckor érkezett a Kormányhivataloz, ahol az őrség „provokálni kezdte”. Számára az iratbetekintést ismételten nem biztosították, és az egyik biztonsági őr „fizikailag megtámadta”. A dulakodást követően a panaszos – saját bevallása szerint is – dühében elindult az épület emelete felé, hogy panaszt tegyen a Hivatal vezetőjénél. Ekkor a biztonsági őr utána szaladt, hátulról megtámadta és fojtogatni kezdte, majd további négy személy biztonsági őr támadt rá és leteperték, melynek következtében elmondása szerint több sérülése is keletkezett.

A Kormányhivatal alkalmazottainak bejelentésére kiérkezett két rendőr a Készenléti Rendőrségtől, akiktől a panaszos megkérte, hogy biztosítsák számára az iratbetekintést. A panaszos sérelmezte, hogy ezen kérését hatáskörhiányra hivatkozással elutasították. Ezt követően további két rendőr jelent meg a helyszínen a BRFK kerületi Rendőrkapitányságtól. A panaszos jelezte azon szándékát, hogy támadóit feljelentse tetteles becsületsértésért, és ennek érdekében el kívánta kérni nevüket. A rendőrök ezzel szemben közölték vele, hogy garázdaság miatt előállítják a rendőrkapitányságra. A panaszos elmondása szerint ugyan tiltakozását fejezte ki az intézkedéssel szemben, de ellenállást nem tanúsított. Mindezek ellenére őt megbilincseltek, és úgy vitték be a rendőrkapitányságra. Őt egy fogdába helyezték, de fogvatartásának okáról még szabadon bocsátásakor sem tájékoztatták a panaszos kifejezett kérdése ellenére.

Törvényi előírás szerint megkérdezték a panaszostól, hogy kit értesítsenek, mire a panaszos jelezte azon szándékát, hogy az ügyésszel kíván beszélni jogtalan fogvatartása miatt. Választ erre nem kapott a rendőröktől. A fogdán a panaszos fázott, melyet jelzett az őrségnek, azonban ők csak kinevették a panaszost.

c) A panaszos által a Testületnek megküldött iratok közt fellelhető egy általa kézzel írott, „feljelentés” elnevezésű dokumentum is, melyben sérelmezi a korábbiakban már részletezett rendőri intézkedést. A panaszos feljelentéséről készült – és az előző pontban ismertetett – jegyzőkönyv rögzíti, hogy ezt a feljelentést a BRFK kerületi Rendőrkapitányságán kívánta leadni, de azt negyed órás várakozás után sem vette át senki.

2) 2012. október 4-én a Testület ügyfélszolgálati irodáján jelent meg a panaszos annak érdekében, hogy személyesen adja elő panaszát. A feljelentési jegyzőkönyvben előadottakat ismételte meg, hozzátéve, hogy 2012. szeptember 26-án végül áttanulmányozhatta az iratokat a BFKH-án. A panaszos elmondta, hogy hasonló esetek sora már történt vele a múltban több alkalommal, melyeknek sem büntetőjogi, sem fegyelmi következménye nem lett. A Testület számára átadott két iratot. Az első irat tanúsága szerint a feljelentéséről készült jegyzőkönyvet további eljárás végett továbbították az ügyben illetékes hatóságokhoz. A második irat pedig a

panaszos idézése a BRFK kerületi Rendőrkapitánysága által garázdaság szabálysértés elkövetése miatt vele szemben folytatott szabálysértési eljárásban tartandó meghallgatására.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A Testület azon kérdésére, hogy rendelkezésre áll-e a kérdéses napról a panaszos rendőrségi bejelentéséről készült hangfelvétel, a BRFK Központi Ügyeleti Főosztályának r. ezredese, valamint a BRFK Informatikai Osztálya mindössze a sérelmezett eseményeket megelőző napon történt bejelentéssel kapcsolatban válaszoltak. Mindkét irat egyezően rögzíti, hogy a panaszos 13 óra 25 perckor tett bejelentést, azonban a hanganyaggal már nem rendelkeznek, tekintettel arra, hogy az Rtv. 42. § (7) bekezdése alapján a hanganyagok megőrzési ideje 30 nap.

2) A 2012. szeptember 24-ei keltezésű intézkedési lap rögzíti, hogy a panaszos aznap 13 óra 29 perckor tett bejelentést, mivel vitába keveredett a Kormányhivatali Iroda biztonsági őreivel, akik őt el akarták küldeni, azonban ő távozni nem akar. A szükséges intézkedés megtétele céljából 13 óra 31 perckor adták ki az ügyet a BRFK kerületi Rendőrkapitányságához. A visszajelentés adataiból kiderül, hogy 16 óra 6 perckor jelentés készült a kölcsönös igazoltatásról.

3) A BRFK kerületi Rendőrkapitányság vezetője által megküldött tájékoztatás szerint a panaszossal szemben garázdaság szabálysértése miatt szabálysértési eljárás van folyamatban.

4) 2012. szeptember 25-én a BRFK Rendészeti Szervek Közrendvédelmi Főosztályán szolgálatot teljesítő rendőrök (egy r. főrm. és egy r. törm.) az alábbi tartalommal készítették el jelentésüket.

A panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés szerinti igazoltatást, 31. § (1) bekezdés szerinti, személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, valamint a 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérést követő elfogást alkalmazták. A bilincs alkalmazására a Kormányhivatal épületében az Rtv. 48. § c) pontja szolgált jogalappal a panaszos szökésének megakadályozása érdekében, alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A bilincselés időtartama tekintetében az irat rögzíti, hogy azt 16 óra 58 perctől 17 óra 20 percig alkalmazták a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint a panaszos kezeinek előre, illetve hátrabilincselésével, melynek során sérülése nem keletkezett.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a panaszos a Legfőbb Ügyész kiértesítését kérte.

Az intézkedő rendőr jelentése rögzíti, hogy 15 óra 45 perckor kapott felszólítást arra, hogy menjen a Kormányhivatal épületéhez, mivel onnan bejelentés érkezett, miszerint a biztonsági őrt megtámadták. A helyszínre 15 óra 55 perckor érkezett meg, ahol egy ott dolgozó hölgy (T. Á.) beszámolt neki a történetekről. Előadása szerint a panaszos 15 óra 30 perc körüli időben jelent meg a Hivatal ügyfélszolgálati irodáján, ahol fennhangon közölte, hogy neki időpontja van iratok betekintésére a Jogi- és Perképviselési Osztályra. T. Á. feltelefonált az említett

osztályra, ahol neki azt mondták, hogy a panaszosnak nincs időpontja. Ennek hallatára a panaszos felállt a székéből, és kiabálva, erőszakosan próbálta igazát bizonyítani. A biztonsági őr ekkor belépett a terembe, és a panaszossal szóváltásba keveredett. A panaszos egy olyan mozdulatot tett, mintha meg akarná lökni a biztonsági ört. T. Á. ennek hatására döntött úgy, hogy kihívja a rendőrséget, mivel nagyon megijedt.

Az intézkedő rendőr meghallgatta a panaszossal szemben fellépő biztonsági ört, aki elmondta, hogy a panaszos már többször járt a Kormányhivatal épületében, és ellenséges, erőszakos magatartása miatt már több esetben kellett kihívni a rendőrséget. A kérdéses eseménnyel kapcsolatban előadta, hogy a panaszos agresszív viselkedése miatt lépett be az irodába, ahol a panaszos őt elkezdte szidalmazni, viselkedése támadó jellegűvé vált. A kiabálás hallatán a portás is megjelent, és az esetleges sérülések elkerülése végett a panaszos egyik karjára ráfogva a panaszost az ajtó felé fordította támadásának elhárítása érdekében. Ezt követően a panaszos elindult kifelé, azonban az aulába érkezve elkezdett az emeletre vezető lépcső felé futni. A biztonsági őr felszólította a panaszost, hogy álljon meg, mivel engedély nélkül nem mehet fel az emeletre. Mivel a panaszos a felszólítást figyelmen kívül hagyta, a biztonsági őr utána ugrott, jobb karjával a panaszos nyakát átfogva továbbjutását megtörte és a bal karjára ráfogva őt a földre rántotta. Elmondása szerint a panaszos még ekkor is agresszívan viselkedett és őt folyamatosan szidalmazta.

A panaszos meghallgatása során elmondta, hogy lefoglalt időpontja ellenére el akarták őt küldeni a hivatalból. Az intézkedő rendőr segítségét akarta kérni ahhoz, hogy feljusson. Jelentésében az intézkedő rendőr arról számolt be, hogy a történetekkel kapcsolatos kérdéseire a panaszos eleinte nem válaszolt, mivel szerinte a rendőrnek nem áll jogában kérdeznie. Az intézkedő rendőr többszöri visszakérdezésére sem volt együttműködő. A későbbiekben nagyvonalakban számolt csak be a biztonsági őrrel való konfliktusról, előadva, hogy a biztonsági őr rajta nevetett, és ő ezen háborodott fel. Ezt követően már csak arról beszélt, hogy az aulában őt öt biztonsági őr teperte le a földre, melynek következtében bal könyökét beütötte. Az őrök a porta mellett lévő helyiségbe kísérték. A jelentést készítő rendőr kérdezésekor a panaszos már egyedül tartózkodott az épület aulájában. A rendőr kérdésére elmondta, hogy nem ütötték vagy rúgták meg, nincsen semmi baja és nem kér mentőt.

A fentieket követően tájékoztatta a panaszost, hogy az elkövetett cselekmény miatt előállítja a BRFK kerületi Rendőrkapitányságára. Belincselésére szökésének megakadályozása érdekében került sor a korábbiakban már megjelölt időtartamban. Beszállítását követően hozzá mentőt hívtak, hogy megállapítsák, szükséges-e pszichiátriai kezelése. 17 óra 50 perckor érkezett ki a mentő, de kezelése nem bizonyult szükségesnek.

A jelentés végén az intézkedő rendőr megjegyezte, hogy a panaszos az intézkedés egésze során nem volt együttműködő, kérdéseire nem válaszolt még az előállító helyiségben sem. Arra vonatkozóan, hogy van-e sérülése vagy panasza a rendőri intézkedéssel szemben, szintén nem volt hajlandó nyilatkozatot tenni. A panaszos ugyanakkor többször megjegyezte, hogy az intézkedő rendőröket feljelenti az ügyészségen, mivel a rendőrök nem végzik szakszerűen a munkájukat.

Az irat végén az szerepel, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján a panaszosnak az előállítás okáról készített tájékoztatót kiadták, ugyanakkor arról az igazolást részére nem adták át, mivel az előállítás a jelentés írásakor még tartott.

5) A BRFK kerületi Rendőrkapitánysága megküldte a Testületnek a fogdakönyv panaszosra vonatkozó oldalát, melyben az szerepel, hogy a panaszos „elfogása” 15 óra 56 perckor történt, és őt 20 óra 10 perckor szabadon bocsátották.

6) A BRFK kerületi Rendőrkapitányság előállító helyiségénél szolgálatot teljesítő r. főrm. 2012. október 9-ei jelentése szerint a panaszost 17 óra 34 perckor fogadták be. A panaszos nem volt együttműködő, feltett kérdésekre nem volt hajlandó válaszolni, csak a vállát vonogatta, és semmit nem írt alá. A r. főrm. elmondása szerint miután őt elhelyezte az egyik előállító helyiségben, megkérdezte a panaszostól, hogy kér-e takarót, de arra a panaszos szintén nem válaszolt, csak megvonta a vállát.

7) A BRFK kerületi Rendőrkapitányságának vezetője által 2012. október 4-én kelt levelében arról tájékoztatta a panaszost, hogy fogvatartásával kapcsolatos panaszának parancsnoki kivizsgálását rendelte el, és feljelentését megküldte a B. városi Nyomozó Ügyészséghez is.

8) 2012. október 15-ei dátumozással a BRFK Közrendvédelmi Főosztályán szolgálatot teljesítő r. alezredes, osztályvezető kivizsgálta a panaszos feljelentését. A kivizsgálásról készített irat tartalmazza a panaszos feljelentésének, valamint a helyszínre kikerkező r. főrm. és r. törm. jelentésének ismertetését. A rendelkezésre álló iratok alapján a r. alezredes megállapította, hogy az intézkedésben résztvevő rendőröknek nem állt módjában a panaszos által betekintésre kért iratok megtekintésében való közreműködés, mivel erre vonatkozó jogszabályi felhatalmazással nem rendelkeztek. Az iratbetekintés megtagadása miatt megfogalmazott panaszja vonatkozásában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény alapján élhet jogorvoslattal.

A panaszos bilincselésével kapcsolatban a r. alezredes kifejtette, hogy kifogása nem megalapozott, mivel az intézkedő rendőrjárőr a panaszos magatartása alapján joggal következtetett arra, hogy a panaszos ki akarja magát vonni az intézkedés alól. Bilincselésének jogalapja az Rtv. 48. § c) pontja, míg előállításának jogalapja az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja volt.

A panaszos azon kifogása kapcsán, hogy őt előállításának okáról nem tájékoztatták, az osztályvezető arra a következtetésre jutott, hogy az nem fedi a valóságot, mivel a panaszos feljelentésében maga adta elő, hogy őt a járőr tájékoztatta előállításának okáról. Ennek okán az intézkedés megfelelt az Rtv. 20. § (2) bekezdésében megfogalmazott követelménynek is.

Az a tény, hogy a panaszos előállításáról nem értesítették a legfőbb ügyészt, a r. alezredes szerint nem sértette az Rtv. 18. § (1) bekezdésében megfogalmazott előírást, mivel a panaszos mindössze az intézkedéssel szembeni panaszt kívánt előadni a legfőbb ügyésznek. Panasztételre ugyanakkor az Rtv. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján volt lehetősége.

Végezetül az irat rögzíti, hogy a panaszos kinevetésével kapcsolatos kifogásai vonatkozásában nincs hatásköre, illetve illetékessége.

9) Dátumázás nélküli a panaszos kézzel írott „nyilatkozat” elnevezésű levele, melyet a BRFK kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének címzett. Indoklás nélküli előállítását és jogalap nélküli fogvatartását sérelmezte, a történetekről azonban nem számolt be részletesen.

10) A panaszos előállításával kapcsolatos, 2012. október 19-ei parancsnoki kivizsgálás az alábbiakat tartalmazza. A kivizsgálásra azt követően került sor, hogy a panaszos 2012.

szeptember 25-én feljelentést tett a BRFK Hivatalának Perképviselési- és Panaszügyi Osztályán. A kapitányságvezető megállapítása szerint a rendőri intézkedés „törvényes és szükségszerű volt, annak végrehajtása jogszerű és szakszerű volt, amely az arányosság követelményeinek mindvégig megfelelt.” A kivizsgálás során a kapitányságvezető figyelemmel volt a panaszos előállító helyiségbe történő befogadását végző r. főrm. jelentésére is, valamint ezen felül is intézett hozzá kérdéseket. A r. főrm. válaszában előadta, hogy ő tájékoztatta a panaszost, hogy garázdaság miatt állították elő. Hozzá a panaszos semmilyen kéréssel vagy panasszal nem fordult.

11) A Testület rendelkezésére állnak további iratok is, melyek a panasz eljárás szempontjából nem bírnak relevanciával (panaszos előállító helyiségben étkeztetés igénylése, letéti tárgyról készült jegyzőkönyv, BRFK Hivatalának Perképviselési Osztályán készült feljegyzés adminisztratív kérdésekben), ezért ismertetésüktől a Testület eltekint.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

1) A panaszolt eseménnyel kapcsolatosan a Testületnek először saját hatáskörét kellett vizsgálnia.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fentiek értelmében a Testület a jogszabályi felhatalmazás hiányában nem rendelkezik hatáskörrel, ezért nem jogosult:

- szabálysértéseket kivizsgálni, a kiszabott szabálysértési- és közigazgatási bírságot csökkenteni, eltörölni;
- büntető eljárás keretében foganatosított cselekmények törvényességét elbírálni;
- kártérítést megítélni;

- az intézkedő rendőrök büntetőjogi-, szabálysértési- vagy fegyelmi felelősségét megállapítani.

a) A panaszos sérelmezte a Kormányhivatal épületében vele szemben fellépő biztonsági őrök magatartását.

A panaszossal szemben fellépő biztonsági őrök a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény rendelkezései hatálya alá tartoznak, ezért a Testület – tekintettel az Rtv. 92. §-ban meghatározott hatásköri rendelkezésekre – nem vizsgálhatta, hogy a biztonsági őrök tevékenységük során betartották-e a rájuk vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Állítólagos bántalmazása, illetve tetteges becsületsértése vonatkozásában pedig a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) 171. §-a szerinti feljelentéssel élhet.

b) Kifogásolta azt is, hogy számára a Kormányhivatalban nem biztosítottak lehetőséget arra, hogy ingatlanára vonatkozó iratokba betekintsen.

A panaszos ezen sérelme vonatkozásában a Testület, tekintettel a fentiekben ismertetett hatásköri szabályokra, szintén hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani. Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy a panaszos másnap, 2012. szeptember 26-án áttanulmányozhatta az iratokat a Kormányhivatalnál.

A Testület panasz eljárás keretében vizsgálta a panaszos bilincselését, előállításának jogszerűségét, elhelyezésének körülményeit, valamint a Legfőbb Ügyész kiértesítésével kapcsolatban megfogalmazott panaszát.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogát, IV. cikkében biztosított személyes szabadsághoz való jogát, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

2) A Testület elsőként érdemben a panaszos bilincselésének jogszerűségét vizsgálta.

A panaszos feljelentéséről készült jegyzőkönyv szerint a rendőrök helyszínre érkezését követően meghallgatták a jelenlévőket, majd közölték a panaszossal, hogy garázdaság miatt előállítják a rendőrkapitányságra. Ugyan a panaszos tiltakozását fejezte ki az intézkedéssel szemben, de ellenállást nem tanúsított. Mindezek ellenére őt megbilincseltek, és úgy szállították be a rendőrkapitányságra.

A helyszínen intézkedő rendőrök jelentése szerint a bilincselés alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A kényszerítő eszköz jogalapjaként az Rtv. 48. § c) pontját (szökés megakadályozása) jelölte az irat. A bilincset 16 óra 58 perctől 17 óra 20 percig alkalmazták a panaszos kezeinek hátrabilincselése útján. A jelentés azt is rögzíti, hogy a panaszos agresszív magatartása miatt hozzá a rendőrkapitányságra való beszállítását követően mentőt is hívtak annak érdekében, hogy megállapítsák, szükséges-e pszichiátriai kezelése.

A bilincs alkalmazásának szabályait az Rtv. 48. § rendezi. A hivatkozott jogszabályhely szerint „[a] rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy

korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére”.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése szerint „bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt, a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg (...)”. A (6) bekezdés a) pontja szerint „a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélszerűbben választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől (...)”. A (7) bekezdés szerint „[a] rendőr az intézkedés alá vont személyt (...) megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi”.

A konkrét események kapcsán a Testület megjegyzi, hogy a panaszos erőszakos, támadó jellegű magatartását egybehangzóan állították a Kormányhivatal épületében dolgozó alkalmazottak (T. Á. és a biztonsági őr) is, akik a rendőri meghallgatásuk során előadták, hogy a panaszos ellenséges, agresszív magatartást tanúsított. A biztonsági őr elmondása szerint a panaszos felszólítás ellenére nem állt meg, azt figyelmen kívül hagyta. Földre rántását követően is agresszívan viselkedett és őt szidalmazta.

A fentieket a Testület a következőképpen értékelte. A panaszossal szemben húsz perc időtartamra – beszállításához – alkalmaztak bilincset. A szemtanúk elmondása alapján az intézkedő rendőrök joggal tarthattak attól, hogy a panaszos kiszámíthatatlan, engedetlen magatartásával megpróbálja magát kivonni előállítás alól.

A fentiek alapján a panaszos bilincselése jogszerű volt, melynek okán emberi méltósághoz való joga nem sérült.

3) A panaszos kifogásolta, hogy előállításának okáról kifejezett kérdése ellenére nem tájékoztatták sem a rendőrkapitányságra szállítását megelőzően, sem szabadon bocsátásakor.

Az Rtv. 20. §-a rögzíti a szolgálati fellépés módjára vonatkozó rendelkezéseket. Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

Ezen túlmenően az Rtv. 33. § (4) bekezdése kifejezetten az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségről rendelkezik: „Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

A fent idézett Rtv. 20. §-a kötelezettséggént írja elő a rendőrök részére az alkalmazni kívánt intézkedések – így jelen esetben a panaszos előállítása – tényének és céljának közlését, amelyet az intézkedés kezdetekor vagy – amennyiben az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti – azt követően kell megtenni. Az utóbb hivatkozott jogszabályhely pedig külön is kiemeli az előállítás okáról történő tájékoztatást.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jogbiztonság elve.

A panaszos által a Testület számára megküldött feljelentési jegyzőkönyvben az szerepel, hogy a rendőrök közölték vele, hogy garázdaság miatt állítják elő a rendőrkapitányságra. Ezzel egyezően szerepel a rendőri jelentésben, hogy a r. ftőrm. tájékoztatta a panaszost arról, hogy az általa elkövetett cselekmény miatt állítja elő a BRFK kerületi Rendőrkapitányságára. Ezen felül szintén a panaszos birtokában volt az az igazolás, melyet előállításáról készítettek, és amelyben szerepel előállítása jogalapjának – az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja – megjelölése. Az irat végén szerepel, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján a panaszosnak az előállítás okáról készített tájékoztatót kiadták.

A fentiek okán a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszost megfelelően tájékoztatták előállításának okáról mind szóban, mind írásban, így ennek következtében nem sérült tisztességes eljáráshoz való joga.

4) A panaszos sérelmezte jogtalan fogvatartását. Az előállítás jogszerűségének és arányosságának vizsgálata során a Testület az alábbi megállapításokra jutott.

a) A Testület elsőként azt értékelte, hogy indokoltan döntöttek-e a kikerkező rendőrök a panaszos előállítása mellett.

A panaszos előállításáról készített igazoláson, valamint az elfogás végrehajtásáról készült jelentésben is az intézkedés jogalapjaként az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontját jelölték meg, mely szerint „a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek”. A panaszosnak a helyszínen adott tájékoztatás szerint garázdaság miatt állítják elő a rendőrkapitányságra. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”.

Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy

panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

A Testület számára rendelkezésre álló dokumentumokból kitűnik, hogy a panaszossal szemben a fenti események következtében szabálysértési eljárás indult garázdaság miatt a BRFK kerületi Rendőrkapitányságán.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 170. §-a alapján a garázdaság szabálysértését követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. A garázdaság bűncselekményi alakzata (a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény [a továbbiakban Btk.] 271.§-a) pedig ezen felül az erőszakos magatartás többletelemét követeli meg.

A Btk. kommentárja a garázdaság büntetőjogi formája kapcsán rögzíti, hogy erőszakos magatartásnak minősül a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, akkor is, ha a ráhatás nem alkalmas testi sérülés okozására. Személy elleni erőszakos magatartás akár már a sértett testének támadó jellegű érintésével is megvalósulhat.

A tettenérés fogalma kapcsán a Testület megjegyzi, hogy a Be. kommentárja alapján nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy üldözés során elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mint ahogy azt korábban, a panaszos bilincselésének jogszerűsége kapcsán ismertette a Testület, a panaszos az összes szemtanú elmondása szerint agresszíven, erőszakosan viselkedett és hangosan kiabált. T. Á. arról is beszámolt a helyszínrre érkező rendőröknek, hogy nagyon megijedt, mikor a panaszos olyan mozdulatot tett a biztonsági őr felé, mintha meg akarná őt lökni. A panaszos a biztonsági őrök általi földre rántását követően is agresszív volt.

A konkrét esetben a Testület figyelemmel volt arra, hogy a panaszos által tanúsított garázda magatartásnak tanúi voltak, akik egybehangzóan nyilatkoztak a panaszos viselkedése tekintetében, továbbá arra, hogy a rendőrök megérkezésékor a panaszos a helyszínen tartózkodott.

A fentiek okán a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrség mérlegelés nélküli intézkedési kötelezettségének eleget téve, kellő jogalap birtokában döntött a panaszos tettenérés alapján történő, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogásáról és előállításról, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

b) Mivel a Testület az előállítás jogalapját megfelelőnek találta, a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az intézkedés megfelelt-e az arányosság követelményének.

Az Rtv. 15. §-a szerint ugyanis a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a „rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

A Szolgálati Szabályzat 30. § (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása 2012. szeptember 25-én 15 óra 55 perctől 20 óra 07 percre, tehát kicsit több mint 4 órán keresztül tartott. A BRFK kerületi Rendőrkapitányságának fogdakönyve ettől pár perccel eltérően a 15.56 – 20.10 közti időintervallumot jelöli meg.

A Testület rendelkezésére álló információk alapján a panaszossal szembeni rendőri intézkedés 15 óra 55 perckor kezdődött. A helyszínen tartózkodókat igazoltatták, meghallgatták, és a panaszos ruházatát és csomagját átvizsgálták. Kezeinek megbilincselése mellett beszállították a rendőrkapitányságra. Az előállító helyiségbe 17 óra 34 perckor fogadták be. Mivel a panaszossal szemben már többször történt rendőri intézkedés, melynek során agresszív magatartást tanúsított, a BRFK kerületi Rendőrkapitányság ügyeletes tisztje hozzá mentőt hívott, ami 17 óra 50 perckor érkezett a helyszínre. Letéti jegyzőkönyve 19 óra 4 perckor készült el. Az előállító helyiségben a hozzá intézett kérdésekre nem volt hajlandó válaszolni.

Az előállítás indokaként – ahogy azt az előző pontban már részletezte a Testület – a rendőri szerv azt jelölte meg, hogy a tettenérés következtében további intézkedés végett vitték be a panaszost a rendőrkapitányságra. Arra vonatkozóan, hogy a rendőrkapitányságon eltöltött közel két és fél órában milyen érdemi intézkedés vagy cselekmény történt, a Testület erre irányuló kifejezett kérdése ellenére a rendőri szerv nem adott választ. A rendőri szerv ilyen hallgatása, valamint erre az időszakra vonatkozó bármiféle – a Testület birtokában lévő – érdemi eljárási cselekményről készült dokumentáció hiánya együttesen szolgáltak a Testület döntésének alapjául.

A fentiek alapján és a megismert összes körülményre tekintettel a Testület a panaszos előállítását aránytalannak, a panaszos személyi szabadságát súlyosan sértőnek ítélte meg.

5) A panaszos sérelmezte, hogy a Legfőbb Ügyész kiértesítése iránti kérésének nem tettek eleget.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése értelmében a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

A panaszos feljelentésében előadta, hogy jogtalan fogvatartása miatt kívánt beszélni a Legfőbb Ügyésszel. A rendőrségi iratok között is szerepel, hogy a panaszos az Rtv. 18. §-ában biztosított lehetőség alapján a Legfőbb Ügyész kiértesítését kérte. Arra vonatkozóan, hogy a panaszos kérésének miért nem tettek eleget, a BRFK Rendészeti Szervek Közrendvédelmi Osztályán szolgálatot teljesítő r. alezredes, osztályvezető szolgált magyarázattal. Megítélése szerint a panaszos kiértesítés jogcímén az intézkedéssel szembeni panaszát kívánta előadni. Eerre azonban kiértesítés nélkül is biztosít lehetőséget az Rtv. 92. §-a.

A Testület osztja a r. alezredesi álláspontot, hogy a panaszos jogorvoslati lehetőségével élve kívánta a Legfőbb Ügyész kiértesítését. Megállapítható, hogy a panaszos az intézkedéssel szemben valóban élt is a jogorvoslati lehetőségekkel. Törvényes határidőn belül fordult a Testülethez, és ezen kívül feljelentéssel is élt. Panaszát a BRFK Közrendvédelmi Főosztályán szolgálatot teljesítő r. alezredes, osztályvezető kivizsgálta, és feljelentését megküldte a B. városi Nyomozó Ügyészséghez is.

A fentiekben ismertetettek okán a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a Legfőbb Ügyész kiértesítésének elmaradása miatt nem sérült.

6) A Testület végezetül azt a panaszt vizsgálta meg, mely szerint a panaszos az előállító helységben fázott, és kérése ellenére számára nem biztosítottak takarót, hanem kinevették őt.

Rtv. 2. §-a szerint „a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” A 18. § (2) bekezdése szerint a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról.

A BRFK kerületi Rendőrkapitányság előállító helységénél szolgálatot teljesítő r. főrm. jelentése szerint a panaszos nem volt együttműködő, feltett kérdésekre nem volt hajlandó válaszolni, csak a vállát vonogatta, és semmit nem írt alá. A r. főrm. elmondása szerint miután őt elhelyezte az egyik előállító helyiségben, kifejezetten rákérdezett, hogy kér-e a panaszos takarót, de arra a panaszos ugyancsak nem válaszolt, csak megvonta a vállát.

A Testület – mivel egyéb bizonyítási eszköz hiányában a panaszosi és a rendőri állítás között feszülő ellentétet nem tudta feloldani – úgy foglalt állást, hogy a panaszos fogdai elhelyezésének körülményei kapcsán az emberi méltóságának sérelme nem megállapítható.

IV.

Nem állapította meg a Testület a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét a vele szemben alkalmazott bilincselés következtében. Előállítására kellő jogalap birtokában és indokoltan került sor, ezért az előállítással összefüggésben szintén nem állapított meg jogsérelmet. Nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a Legfőbb Ügyész kiértesítésének elmaradása okából. A panaszos fogdai elhelyezésének körülményei tekintetében az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok következtében a Testület nem tudott megalapozott döntést hozni a panaszos emberi méltósághoz való

jogának sérelme kapcsán. Ugyanakkor érdemi eljárási cselekmény hiányában az előállítás időtartama nem felelt meg az arányosság követelményeinek, ezáltal sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga.

A Testület álláspontja szerint az előállítás aránytalanságából fakadó jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokoltá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2013. június 12.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTÉSTÜLET